

Høgskolen i Telemark

Sykkelopplæring i Telemarkskolene

I hvilken grad har *GØY OG TRYGG PÅ SYKKEL* i Telemark vært et vellykket prosjekt?
Hvordan vurderer skolene sin egen evne til å gjennomføre en god sykkelopplæring?

FoU-rapport

Runar Sørensen

Jon Einar Bergsland

Høgskolen i Telemark, avdeling for estetiske fag, folkekultur og lærerutdanning

Notodden 4. mars 2009

Forord

I forbindelse med våre stillinger som høgskolelektorer ved Høgskolen i Telemark, avdeling for estetiske fag, folkekultur og lærerutdanning har vi med denne rapporten ønsket å se nærmere på trafikk- og sykkelopplæringen i Telemarksskolene. Rapporten er finansiert i samarbeid med Høgskolen i Telemark og regionalutviklingsmidler fra Telemark Fylkeskommune. Bakgrunnen for prosjektet er opplæringen som er gjennomført av Gøy og Trygg på Sykkel (GOTPS) i samarbeid med grunnskoler i Telemark.

Spørsmålet vi har prøvd å belyse er om deltakerne anser GOTPS for å være et vellykket prosjekt. I forlengelse av deltakernes evaluering av prosjektet, ønsket vi å spørre om hvordan skolene vurderer sine egne forutsetninger for å gjennomføre sykkelopplæring uten samarbeid med eksterne aktører. Deltakerne i prosjektet har vært naturlige informanter. Vi anser skoleeier ved rektor og deltakende lærere som de mest sentrale i denne sammenhengen.

Til sammen har 81 skoler deltatt på sykkelopplæringen og vi har sendt ut vårt spørreskjema til alle rektorene på hver enkelt skole.

Vi vil takke alle representanter fra skolene som har satt av tid til å svare på våre spørsmål og en spesiell takk til rektor ved Nordbygda skole Tone Ragnhild Ryen som innledningsvis stilte opp på et prøveintervju. Vi ønsker også å takke Kjetil Tømmer, Jorunn Halvorsen og Hans-Olav Johnsen ved HiT som hjalp oss med vårt elektroniske spørreskjema og rapportens layout. Til slutt vil vi takke Michel Fouler som har vært behjelpelig med å samle inn informasjon om prosjektet Gøy og Trygg på Sykkel i Telemark.

Vi håper at rapporten kan være med på å opprettholde interessen for trafikk- og sykkelopplæringen i Telemark.

Notodden 2009

Runar Sørensen (s)

Jon Einar Bergsland (s)

Innhold

Forord.....	2
1 Innledning.....	5
1.1 Bakgrunn.....	5
1.2 Problemområde.....	7
1.3 Problemstillinger.....	8
1.4 Avklaringer.....	8
2 Utvalgte faktorer.....	8
2.1 Viktige faktorer.....	8
Kompetanse.....	9
Kunnskap og ferdighet.....	9
Utstyrspakke.....	10
Tilpasset opplæring.....	10
Kontinuitet og oppfølging.....	10
Samarbeid mellom GOTPS, skolen og foreldre.....	11
Mestringsglede.....	11
Organisering.....	12
3 Metode.....	12
3.1 Valg av metode.....	12
3.2 Utforming av spørreskjema.....	13
3.3 Utvalg.....	14
4 Resultater.....	15
4.1. Resultat av utvalg:.....	15
4.2 Kartlegging.....	16
4.3 Evaluering av GOTPS.....	17
Kompetanse:.....	17
Kunnskap og ferdighet:.....	18
Utstyrspakken:.....	19
Tilpasset opplæring:.....	20
Kontinuitet og oppfølging:.....	21
Samarbeid mellom skolen, GOTPS og foreldrene:.....	23
Mestringsglede:.....	25
4.4 Skolenes evne til selvstendig sykkelopplæring.....	26

5. Drøfting	31
5.1 GOTPS sin forankring i skolen generelt	31
GOTPS sin forankring i Telemarksskolene	31
Kompetanse	31
Kunnskap og ferdighet	31
Utstyrspakken	32
Tilpasset opplæring	32
Kontinuitet og oppfølging	33
Samarbeid mellom skolen, GOTPS og foreldrene	33
Mestringsglede	34
5.2 Den videre sykkelopplæringen i Telemarksskolene	34
Faglig kompetanse, hjelpemidler og øvingsbane	35
Lokal forankring, samarbeid og organisering	35
Motiverte elever uten besøk av GOTPS	36
6. Oppsummering	36
Kilder	38
Vedlegg	39

1 Innledning

1.1 Bakgrunn

Sykkelopplæring og ”sykkelprøven” på barneskolen er noe de fleste kjenner til. Kravene til sykkelopplæringen har tidligere framstått lite standardiserte og skolene har selv valgt hvilket nivå de vil ligge på. I den forhenværende læreplanen (L97) forelå det ingen konkret beskrivelse av hvilke krav som skulle stilles til sykkelopplæringen¹. Likevel hadde mange barneskoler lokale planer som innebar at de skulle gjennomføre sykkelopplæring. Siden opplæringen hovedsakelig var lokalt forankret innebar det stor variasjon med tanke på omfanget og kvaliteten på sykkelopplæringen. Eksempelvis ble det på Tveiten skole i Notodden gjennomført en omfattende sykkelopplæring i 2005². De fikk politiet til å foreta kontroll av syklene og de benyttet undervisningsmateriale fra Trygg Trafikk (TT). Videre utarbeidet de en egen sykkelløype i skolegården og gjennomførte en praktisk prøve. Flere andre skoler har ikke hatt noen form for opplæring/prøve, men har tillatt elever fra et bestemt årstrinn og oppover å sykle til skolen³.

I den nye læreplanen (Kunnskapsløftet 06) blir sykkelopplæring konkretisert ved hjelp av kompetansemål. Etter 4. årstrinn skal elevene *kunne følge trafikkregler for fotgjengere og syklist*, og etter 7. årstrinn skal de kunne *praktisere trygg bruk av sykkel som et fremkomstmiddel*⁴. Dette innebar at elevene skal kunne gå og sykle på en trafikkmessig trygg måte. Skolen er pålagt å følge læreplanen og må således løse dette som alle andre mål.

Skolen er en sentral plass for å fremme gode levevaner blant barn og unge. Det er derfor viktig at skolen ser det som sin oppgave å stimulere og legge til rette for dannelsen av et grunnlag for en aktiv livsstil⁵. Gjennom sin sykkelopplæring kan skolen utvikle skolemiljøer med vekt på økt fysisk aktivitet for alle. Fysisk aktivitet i denne sammenheng er knyttet til tre definerte arenaer: transport til og fra skolen, aktiviteter som foregår i friminuttene og kroppssøvningsundervisningen⁶.

Kompetansemålene er en krevende målsetning som krever tid og ressurser for at de skal kunne innfris. I Telemark fikk flere skoler et tilbud om sykkelopplæring fra et prosjekt ledet av Michel Fouler.

¹ Læreplanverket for den 10-årige grunnskolen. KUF 1996. Kapittel om kroppssøving s. 263-275

² Rektor ved Tveiten skole i Notodden

³ Basert på samtaler ved flere ulike barneskoler i Telemark

⁴ Læreplanverket for kunnskapsløftet. 2006 s.154

⁵ Sammen for fysisk aktivitet. 2005-2009 s.39

⁶ Fysisk aktivitet i skolehverdagen. 2004 s.19

Gøy og trygg på sykkel i Telemark (GOTPS)

Michel Fouler er en franskmann som flyttet til Norge som treneransvarlig for Grenland Syklekubb (GSK) i 1992. Fouler la merke til at sykkelopplæringen i den norske skolen var noe tilfeldig sammenliknet med opplæringen i Frankrike og andre Vesteuropiske land. Fouler tok kontakt med Trygg Trafikk i Telemark høsten 2003. Trygg Trafikk i Telemark informerte om at de jevnlig fikk henvendelser fra skoler, foreldre og ansvarlige aktører i trafikksikkerhetsarbeidet, der god sykkelopplæringen ble etterlyst. Det var et åpenbart ønske og behov for bedre sykkelopplæring i skolen⁷.

I september 2004 satt Michel Fouler i gang en prøveordning som gikk over 4 uker på Hovet skole i Porsgrunn. Dette ble vellykket og i april 2005 startet Fouler i samarbeid med GSK og Trygg Trafikk opp et pilotprosjekt. Dette prosjektet var inspirert av den franske modellen som omhandler samarbeid mellom skole og sykkelmiljø. Prosjektet fikk også støtte fra Fylkestrafikksikkerhetsutvalget i Telemark (FTU) og Folkehelseprogrammet for Telemark under ”helsefremmende skolesatsing”. Prosjektnavnet Gøy og Trygg på Sykkel (GOTPS) oppsto som en følge av en idédugnad mellom Fouler og Trygg Trafikk. Direktør Leif Agnar Ellevset var en positiv inspirasjonskilde og støttespiller. Felles visjon mellom Fouler som initiativtaker og Trygg Trafikk fylkessekretær i Telemark, samt med veiledning fra Trygg Trafikk sentralen, dannet grunnlag for GOTPS. Prosjektet hadde som ambisjon å koble trafikkopplæring til fysisk aktivitet og sunt kosthold, samt at alle skulle inkluderes.⁸

Prosjektet gikk ut på at instruktører fra GOTPS kom på skolene og ledet undervisningen. Målgruppen var 4. årstrinn. Dette stod i samsvar med kompetansemålene i kunnskapsløftet. Det ble gjennomført teoriundervisning i klasserommet, sykkelkontroll, ferdighetsøvelser på sykkel og praktisk trafikkopplæring i nærmiljøet. I tillegg var prosjektet satt opp med en stor utstyrspakke. Sykler inngikk som en viktig del av denne pakken slik at elever som ikke hadde sykler tilgjengelig kunne låne sykkel under opplæringen på skolen. Opplæringen gikk over fire ganger/uker med 2,5 timer undervisning hver gang. Den siste gangen ble sykkelprøven gjennomført. Da skulle elevene gjennomføre en teoriprøve, en ferdighetstest på sykkel og en avsluttende trafikktest på sykkel i nærmiljøet. Ved bestått prøve ble et sykkelcertifikat utdelt. I 2005 deltok til sammen 450 elever fordelt på 12 barneskoler i Skien⁹.

⁷ Grenland sykleklubb (<http://w3.grenland-sykleklubb.no/goyogtrygg.php>)

⁸ Michel Fouler (Prosjektleder Gøy og Trygg På Sykkel)

⁹ Michel Fouler

Trygg Trafikk syntes at prosjektet Gøy og Trygg på Sykkel samsvarte med Trygg Trafikks intensjon om ønsket kvalitet på sykkelopplæring i skolen¹⁰. Trygg Trafikk har i mer enn 50 år jobbet med trafikkopplæring for barn og unge. De har laget et grundig undervisningsmateriale som skolene kan benytte seg av¹¹. Trygg Trafikk støttet prosjektet og ble en viktig samarbeidspartner.

Prøveprosjektet ble vellykket og prosjektet ble utvidet. I tillegg til sykkelopplæringen på 4. årstrinn, fikk også mellomtrinnet på skolen tilbud om oppfølgingsdag i form av en *sykkeldag*¹². I 2006 deltok til sammen 2000 barn på 40 barneskoler i Grenland.

I 2007 vokste prosjektet fra 40 til 73 barneskoler ved 15 kommuner i Telemark. 1850 elever deltok i en 4 ukers sykkelopplæring, mens ytterligere 1460 elever på mellomtrinnet deltok i oppfølgings- og sykkeldagsaktiviteter. I 2008 satset prosjektet på å nå hele Telemark. 102 barneskoler fordelt på 18 kommuner deltok. 2178 elever var med på den fireukers sykkelopplæring, mens 2110 elever deltok i oppfølgings- og sykkeldagsaktiviteter.

Prosjektet hadde naturlig nok et budsjett. Fylkeskommunen, kommunene og aktører i næringslivet var de største bidragsyterne. I 2005 var budsjettet på ca 200 000 kr, men etter den store utvidelsen hadde budsjettet for 2008 vokst til 1,6 millioner kr.

1.2 Problemområde

På bakgrunn av antall deltagende skoler og elever, innhold og gjennomføring (i henhold til L06 og utvalgte faktorer) kan det være grunn til å hevde at GOTPS har vært et vellykket prosjekt. Prosjektperioden for Gøy og trygg på sykkel skulle etter planen (se innledning) avsluttes høsten 2008. Det er med dette ikke sagt at opplæringen av elevene skal avsluttes. Det er i første rekke nåværende finansieringen og organiseringen av prosjektet som opphører. Som det går fram av L06 skal elevene fortsatt få opplæring i trafikkregler for syklist og de skal kunne praktisere trygg bruk av sykkel som framkomstmiddel¹³. Spørsmålet vi ønsker å belyse i denne rapporten er om deltakerne anser GOTPS for å være et vellykket prosjekt. I forlengelse av deltakernes evaluering av prosjektet ønsker vi å se nærmere på hvordan skolene vurderer sine egne forutsetninger for å gjennomføre sykkelopplæring uten eksterne aktører. Vi vil vise til GOTPS sin forankring i skolen generelt og i Telemarkskolene spesielt. Med

¹⁰ Grenland sykleklubb (<http://w3.grenland-sykleklubb.no/goyogtrygg.php>)

¹¹ Trygg Trafikk (http://www.tryggtrafikk.no/w/Skole_og_barnehage/)

¹² "Sykkeldag" gikk over ca 4 timer og inneholdt teoriundervisning rundt trafikksikkerhet, sykkelkontroll, ferdighetsøvelser på sykkel og en sykkelkultur i nærmiljøet.

¹³ Læreplanverket for kunnskapsløftet. 2006 s154

generell forankring henvises det i første rekke til lærerplanens generelle del og kompetansemålene for kroppsøving.

1.3 Problemstillinger

Med utgangspunkt i denne rapportens utvalgte faktorer ønsker vi å se nærmere på hvordan telemarkskolene vurderer GOTPS og hvordan de vurderer sine egne forutsetninger for å realisere kompetansemålene i henhold til læreplanen. På denne bakgrunn har vi valgt ut to problemstillinger:

Problemstilling 1:

I hvilken grad har GOTPS vært et vellykket prosjekt i Telemark?

Problemstilling 2:

I hvilken grad har skolene selvstendig evne til å gjennomføre en god sykkelopplæring?

1.4 Avklaringer

Den første problemstillingen tar sikte på å vurdere hvor vellykket prosjektet GOTPS har vært i Telemark. For å vurdere om prosjektet har vært vellykket har vi med utgangspunkt i Kunnskapsløftet valgt ut noen viktige faktorer (se kap 2.) som er å betrakte som overordnede mål for opplæringen i skolen. På bakgrunn av svarene fra informantene har vi vurdert i hvilken grad disse faktorene har blitt innfridd. Den andre problemstillingen tar sikte på å beskrive hvordan skolene i Telemark selv vurderer sin evne til å gjennomføre en god sykkelopplæring uten ekstern hjelp. En god sykkelopplæring i vår sammenheng betinger at de samme utvalgte faktorer i stor grad kan realiseres.

2 Utvalgte faktorer

2.1 Viktige faktorer

Vi har innledningsvis vist til at GOTPS er et omfattende prosjekt hva angår deltakende skoler og elever i Telemark. Det er derfor grunn til å se nærmere på hvilke faktorer som kan ha bidratt til denne store deltakelsen. Michel Fouler sin rolle som pådriver og organisator er uomtvistelig, men flere faktorer må ha betydd mye for gjennomføringen. I denne rapporten har vi valgt ut noen faktorer som vi anser for å være viktige. Vi har hovedsakelig tatt utgangspunkt i den generelle delen i kunnskapsløftet som *utdyper formålsparagrafen i opplæringslo-*

ven og angir overordnede mål for opplæringen¹⁴. Samtidig vil vi vise til hvordan GOTPS fremstår i forhold til disse overordnede mål. Prosjektleder Michel Fouler har her vært en sentral informasjonskilde.

Kompetanse

I Kunnskapsløftet blir selvfølgelig fagkompetanse fremhevet. *Lærernes og veiledernes fagkunnskap er nødvendig når de unges egne erfaringer skal omsettes til innsikt. Faglig kompetanse er nødvendig for at en lærer skal være trygg og ikke bli usikker og engstelig når elevene stiller spørsmål og venter svar. Kyndighet gjør at en lærer kan make å sette stoffet i perspektiv og møte både elever og kolleger med åpenhet og frisinn.*¹⁵ GOTPS har under hele prosjektet stilt med egne instruktører/undervisere/veiledere. Instruktørene skal ha vært godt kjent med undervisningsmateriellet og vært drillet i den praktiske gjennomføringen gjennom opplæring fra prosjektets leder. Dette har sikret lik opplæring på alle skoler¹⁶.

Selv om instruktørene kan faget sitt (om bl.a. sykkel og trafikkregler) er det ikke sikkert at vedkommende er dyktig til å overføre kunnskapen. *Fagkunnskap er ikke nok for å være en god lærer - det kreves også engasjement og formidlingsevne. En god lærer kan sitt stoff, og vet hvordan det skal formidles for å vekke nysgjerrighet, tenne interesse og gi respekt for faget*¹⁷. Instruktører med formell pedagogisk kompetanse har blitt foretrukket, men dette har ikke vært en forutsetning for å jobbe i prosjektet¹⁸.

Kunnskap og ferdighet

Sammenheng mellom kunnskap og ferdighet er viktig for at elever skal kunne forstå helheten. Det er ikke nok med å kunne trafikkregler teoretisk, man må også kunne praktisere dem riktig. Skolen og lærer/instruktør står ovenfor en krevende oppgave. Hvordan skal man få elevene til å forstå og oppleve sammenhengen mellom teori og praksis? Kunnskapsløftet skriver at *læring skjer ved at det nye forstås ut fra det kjente – de begrepene en har, avgjør hva en kan gripe og fatte. Kunnskaper, ferdigheter og holdninger utvikles i et samspill mellom gamle forestillinger og nye inntrykk. Opplæringen må derfor knyttes til egne iakttagelser og opplevelser.*¹⁹ Med dette som utgangspunkt vil det være viktig at undervisningen tar utgangspunkt i elevenes erfaringer. GOTPS starter hver av de 3 opplæringsgangene/ukene med teoriunder-

¹⁴ Læreplanverket for kunnskapsløftet 2006 innledning s. 9

¹⁵ Læreplanverket for Kunnskapsløftet 2006. Lærernes og veiledernes rolle s 11.

¹⁶ Navestad, Linda Elinor. 2007. *Gøy og trygg på sykkel. Semesteroppgave*. Bø, HiT.

¹⁷ Læreplanverket for Kunnskapsløftet 2006. Formidlingsevne og aktiv læring s 11-12.

¹⁸ Michel Fouler

¹⁹ Læreplanverket for Kunnskapsløftet 2006. Fra det kjente til det ukjente s.10

visning før de praktiserer ute det de har øvd på teoretisk²⁰. Dermed har elevene muligheter til å skaffe seg erfaringer mens de sykler, for deretter benytte seg av dette i teoriundervisningen. Det at lærer/instruktør blir med under hele opplæringen og benytter seg av de tilnærmet samme erfaringene, kan anses som viktig. På denne måten opplever læreren/instøktøren selv sammenhengen mellom teori og praksis og får bedre forutsetninger for å formidle stoffet til elevene.

Utstyrspakke

Det er en forutsetning at alle elever har en sykkel tilgjengelig under opplæringen. I kompetanseløftet står det at *formidlere trenger gode hjelpemidler. Lærebøker og andre læremidler er vesentlig for undervisningens kvalitet*²¹. I første rekke hadde GOTPS tatt med seg sykler og hjelmer rundt på alle skolene slik at de som ikke hadde en trafikk sikker og forsvarlig sykkel kunne låne. For å kunne trene opp sykkelferdighetene hadde prosjektet en mengde utstyr medbrakt som eksempelvis vippeplanke, flaskeholdere, kjebler og skilt.²²

Tilpasset opplæring

Ved flere av skolene har prosjektet møtt elever med særskilte behov. Kompetanseløftet fremhever at *skolen skal ha rom for alle, og lærerne må derfor ha blick for den enkelte. Undervisningen må tilpasses ikke bare fag og stoff, men også alderstrinn og utviklingsnivå, den enkelte elev og den sammensatte klasse*²³. Derfor har prosjektet også i sin utstyrsportefølje flere spesialsykler (eks trehjulsykler) til elever med særskilte behov. Hensikten var å sikre at alle elever skulle ha anledning til å delta på opplæringen. I tillegg tilbydde prosjektet oppfølging av hele klasser og noen enkelte elever i samarbeid med skole og foreldre²⁴.

Kontinuitet og oppfølging

Som det kom frem innledningsvis har GOTPS driftet sykkelopplæringen på skolene i inntil 4 år. Siden prosjektet har utvidet seg fra noen skoler i Grenland til nærmest hele fylket, sier det seg selv at skolene har deltatt fra 1 til 4 år. GOTPS hadde i 2008 gitt alle skoler mulighet til å delta. Det kan også nevnes at ingen skoler hadde frem til 2008 takket nei til tilbudet om en 4 ukers opplæring fra det ene året til det andre.²⁵

²⁰ Michel Fouler

²¹ Læreplanverket for Kunnskapsløftet. Formidlingsevne og aktivlæring s.12

²² Michel Fouler

²³ Læreplanverket for Kunnskapsløftet. Tilpasset opplæring s.10

²⁴ Michel Fouler

²⁵ Michel Fouler (dokumentert i aktivitetsrapportene til GOTPS fra 2005 til 2008)

I L06 under kompetansemål for faget kroppsøving går det frem at elevene etter 4. årstrinn skal kunne følge trafikkregler for fotgjengere og syklister²⁶. Videre går det frem av målene for opplæringen etter 7. årstrinn at elevene skal kunne praktisere trygg bruk av sykkel som framkomstmiddel. GOTPS tilbyr opplæringen på 4. årstrinn og oppfølging gjennom mellomtrinnet (5. og 6. og 7. årstrinn). Med dette har prosjektet forsøkt ivareta kravene til opplæringen i henhold til skolens læreplanverk.

Samarbeid mellom GOTPS, skolen og foreldre

Klassens lærere har på sin side fulgt gjennomføringen som observatører og medhjelpere. Lærerne vil i den forbindelse få økt mulighet til å observere sine elever fra et annet perspektiv. Dermed får de en bedret mulighet til å nyansere barnas motoriske ferdighet og atferdsmønstre i samråd med instruktør.

Det å kunne ferdes trygt i trafikken er viktig for egen sikkerhet. I følge Statistisk sentralbyrå (SSB) ble 734 syklister skadet og 7 drept i 2007²⁷. Foreldrene vil selvsagt også være interessert i at barna deres har en god trafikkforståelse. Kunnskapsløftet oppfordrer på generelt grunnlag til foreldresamarbeid. Det står at *læringsmiljøet favner også foreldrene. Skolen som læringsmiljø strekker seg ut over den formelle opplæring og forholdet mellom elev og lærer. Et bredt læringsmiljø omfatter samhandling mellom alle voksne og elever. Et godt og utviklende læringsmiljø har sin rot i felles forståelse av skolens mål*²⁸. Sykkelopplæring kan være en god arena for samarbeid mellom skole og foreldre. GOTPS har benyttet denne muligheten spesielt for de elevene som får 3-4 ukers opplæring. Etter at instruktørene hadde gjennomført en sykkelkontroll fikk elevene med seg hjem en omfattende statusrapport på syklene og hjelmene. Foreldrene utbedret eventuelle mangler og returnerte skrivet tilbake med underskrift. Under selve sykkelprøven ble foreldrene oppfordret til å stå som vakter/kontrollposter. De fikk i den forbindelse innsikt i hvordan deres barn mestret å sykle i trafikken. Ved bestått prøve leverte GOTPS en anbefaling til foreldre/skole om at de kunne få sykkellappen. Både skole og foreldre måtte skrive under på denne tillatelsen.²⁹

Mestringsglede

Elevene kommer til skolen med lærelyst: med behov for å bli tatt på alvor, for å bli avholdt som den man er, med trang til å bli løftet og utfordret, med ønsker om å prøve krefter og

²⁶ Læreplanverket for kunnskapsløftet. 2006 s. 154

²⁷ Statistisk Sentralbyrå (<http://www.ssb.no/emner/10/12/20/vtuaar/tab-2008-04-14-03.html>)

²⁸ Læreplanverket for Kunnskapsløfte 2006. Bredt læringsmiljø s.17

²⁹ Michel Fouler

bruke muskler³⁰. Læreplanen fremhever at elevene skal bli gitt klare krav og arbeidsoppgaver som skal kunne mestres. Ved sykkelopplæring kan et slikt krav være å bestå sykkellappen på de vilkår som gjelder. Under *formål med kroppsøving* står det at *elevene skal ut i fra egne forutsetninger oppleve mestring og mestringsglede. Faget skal medvirke til at elevene opplever glede, inspirasjon og selvinnsikt ved å være i bevegelse og samarbeide med andre*³¹.

I 2007 gjorde Navestad en semesteroppgave som tok for seg hvordan elevene opplevde Gøy og trygg på sykkel³². På spørsmålet om elevene syntes det var moro å delta på GOTPS sitt undervisningsopplegg svarte 84,5 % at de syntes opplegget hadde vært morsomt. 4,9 % syntes at det ikke hadde vært morsomt og 10,7 % hadde ikke svart eller svart vet ikke på spørsmålet. Andelen av positive svar kan begrunnes med at elevene svarte at de hadde opplevd mestring, lært seg nye ferdigheter, fått prøve nye ting og lært seg riktig atferd i trafikken.

Organisering

Timeplanteknisk har det foregått et samarbeid mellom skolene og GOTPS. Tidligere hadde det i følge Fouler vært krevende å organisere, men de siste årene har det gått rutine i dette og det har blitt enklere å løse.³³ Han trekker også frem at skolene i stadig større grad ser på GOTPS som tverrfaglig undervisning. Dette har i følge Michel ført til at mange av skolene tar noen av de 10-12 skoletimene fra andre fag enn kroppsøving.

3 Metode

3.1 Valg av metode

Vi vil i denne rapporten tolke *metode* som ”*en fremgangsmåte, et middel til å løse problemer og komme frem til ny kunnskap*”³⁴. Rapportens to problemstillinger krevde at vi måtte samle inn egen empiri. Den første problemstillingen etterspurte i hvilken grad GOTPS hadde blitt oppfattet som et vellykket prosjekt i Telemark. Vi tok utgangspunkt i den gjeldende læreplanen (Kunnskapsløftet 06) og andre faktorer som vi anså som viktige (se kapittel 2.1). Hensikten med undersøkelsen var å se på hvordan skolen selv vurderte GOTPS i forhold til de faktorene vi anså som viktige. Den andre problemstillingen tok for seg hvordan skolene selv vurderte sine egne forutsetninger i forhold til å kunne gjennomføre god sykkelopplæring. Spørsmålene vi her måtte undersøke handlet om i hvilken grad skolen selv så seg i stand til å

³⁰ Læreplanverket for Kunnskapsløftet 2006. Formidlingsevne og aktiv læring s.11

³¹ Læreplanverket for Kunnskapsløftet 2006 s.151

³² Navestad, Linda Elinor. 2007, s.21. *Gøy og trygg på sykkel. Semesteroppgave*. Bø, HiT.

³³ Michel Fouler

³⁴ Hellevik, Ottar. 2002, s 12. *Forskningsmetode i sosiologi og statsvitenskap*.

gjennomføre våre utvalgte viktige faktorer *uten* samarbeid med eksterne aktører som for eksempel GOTPS.

Målsetningen med problemstillingene var å få en oversikt over deltakernes tenking rundt denne rapportens utvalgte faktorer. Vi anså det som mest hensiktsmessig å få undersøkt flest mulige skoler og valgte derfor den kvantitative metoden ”survey” (engelsk og betyr *oversikt*)³⁵. Innenfor survey-metoden valgte vi å benytte et elektronisk spørreskjema. Fordele-
ne ved metoden var at vi kunne sende spørreskjema til samtlige deltakende skoler. I tillegg ønsket vi at et elektronisk spørreskjema skulle være enkelt å besvare. Respondentene kunne fortløpende huke av aktuelle svaralternativer og ved et enkelt tastetrykk returnere hele besvarelsen. Spørreskjemaet kontrollerte at alle spørsmålene ble besvart. En ulempe med spørreskjema er at man ofte ikke får svar fra alle potensielle informanter. Tidligere erfaringer viser at en svarprosent på ca 50 % er normalt ved utsendte spørreskjemaer³⁶. Innenfor de rammene vi hadde til rådighet syntes vi denne undersøkelsesmetoden ville være den beste selv om vi risikerte noe frafall.

3.2 Utforming av spørreskjema

Spørreskjemaet bestod totalt av 31 spørsmål som krevde fullstendig utfylling for å kunne returneres³⁷. Første spørsmål var et ”teknisk spørsmål” der skolens navn skulle oppgis. Dette ble gjort for at vi skulle kunne se hvilke skoler som svarte på spørreskjemaet og samtidig fikk vi kontrollert om noen skoler sendte flere besvarelser. Deretter hadde vi med to enkle kartleggingsspørsmål om *beliggenhet* og *antall deltakende år i samarbeid* med GOTPS. Spørsmålene fra nr 4 til nr 22 handlet om evalueringen av GOTPS. De resterende spørsmålene handlet om skolens vurdering av egen evne til å gjennomføre sykkelopplæring uten hjelp fra GOTPS.

Bortsett fra første spørsmål hadde alle spørsmålene lukkede svaralternativer. Informantene skulle oppgi *i hvilken grad* de var enig i et spørsmål. Vi valgte å benytte tregradssystemet; *i stor grad*, *i viss grad* og *i liten grad*³⁸. Da tok besvarelsen kortere tid og ble enklere å fylle ut. I tillegg hadde de mulighet til å svare *vet ikke* hvis de følte de ikke kunne besvare spørsmålet. Ved tregradssystem mistet vi muligheten til en mer detaljert rangering, men færre

³⁵ Ringdal, Kristen. 2001. *Enhet og mangfold. Samfunnsvitenskapelig metode og kvantitativ metode*. Bergen: Fagbokforlaget. S.257

³⁶ Ringdal, Kristen. 2001. *Enhet og mangfold. Samfunnsvitenskapelig metode og kvantitativ metode*. Bergen: Fagbokforlaget s. 262.

³⁷ Vedlegg 1 (spørreskjema)

³⁸ Med unntak av spørsmål nr 11 og 12. De hadde et ekstra svaralternativ for klasser som *ikke* hadde elever med særskilte behov.

svaralternativer skulle gjøre det lettere for informantene å svare på hvert spørsmål³⁹. Informantene ble informert om at vi anonymiserte svarene.

Bakgrunn for spørsmålene var rapportens utvalgte faktorer⁴⁰ og et intervju med rektor på Nordbygda skole i Heddal. Det endelige spørreskjemaet ble gjennomgått av samme rektor. IT-avdelingen ved HiT hjalp oss med å formatere spørreskjemaet elektronisk. Det ble utført slik at resultatene fra spørreundersøkelsen kom fortløpende opp i tallkoder. Vi har i denne rapporten valgt å presentere resultatene i sin helhet og lagt ved rådataene. Dette gir en mulighet til å gjøre enda mer detaljerte analysere senere⁴¹.

3.3 Utvalg

Informantene var rektor og/eller deltakende lærere som hadde vært i kontakt med GOTPS det siste året. Vi ga skolene selv ansvar for at de etter beste evne kunne besvare spørsmålene. Vi har vist til at det var 102 skoler⁴² siste året (2008) som hadde vært i kontakt med GOTPS. Siden ikke alle hadde hatt tradisjonell sykkelopplæring som gikk over flere uker utelot vi disse fra undersøkelsen. Derfor ble vi stående igjen med 81 skoler som hadde deltatt på sykkelopplæring og som da var i målgruppen vår⁴³. Spørreskjemaet ble sendt via e-post til samtlige av de 81 deltakende skolene i Telemark. E-posten var adressert til rektor, med henvisning til undersøkelsens internettside⁴⁴. På informasjonssiden ble rektor anmodet om å svare på spørreskjemaet alene eller i samarbeid med aktuell lærer⁴⁵. De utfylte spørreskjemaene ble sendt elektronisk tilbake til spørreskjemaets utsteder. Ved besvart skjema, mottok skolen umiddelbart bekreftende melding om at skjemaet var sendt.

E-postlisten over adressene til skolene fikk vi fra GOTPS sin database⁴⁶. Michel Fouler gjorde oss oppmerksom på at flere grunnskoler tidligere har vært vanskelige å komme i kontakt med på e-post. Vi valgte å benytte e-postadressene som GOTPS hadde til grunnskolen. Vi var likevel forberedt på at noen av e-postene ikke ville bli besvart. Siden vi kunne identifisere hvilke skoler som ikke svarte, valgte vi å sende purring til samme adresse en gang til. Da det fortsatt var skoler som vi ikke fikk svar fra, sendte vi det elektroniske spørreskje-

³⁹ Ringdal, Kristen. 2001. *Enhet og mangfold. Samfunnsvitenskapelig metode og kvantitativ metode*. Bergen: Fagbokforlaget.(Formuleringer av spørsmål)

⁴⁰ Basert på kap 2.1: *Viktige faktorer*.

⁴¹ Vedlegg 5 Rådata (skolene er anonymisert)

⁴² Vedlegg 4. Tallene er hentet fra GOTPS sin sluttrapport for 2008

⁴³ Vedlegg 4

⁴⁴ Vedlegg 2

⁴⁵ Vedlegg 3

⁴⁶ Vi har valgt å ikke oppgi adressene grunnet personvern.

maet ut på nytt til nye e-postadresser⁴⁷. Spørreundersøkelsen startet 10. desember 2008 og ble avsluttet 1.februar 2009.

4 Resultater

I dette kapittelet vil alle resultatene fra undersøkelsen bli presentert. Hvert spørsmål er nummerert og gjengitt i samme ordlyd som informantene fikk. Svaralternativene er også identiske med spørreskjemaet. Resultatene blir presentert i en nummerert figur der antall svar kommer frem under antall. For å kunne gi en best mulig oversikt er antall svar variablene vi fikk gjengitt prosentvis og i en liggende søyle under overskriften prosent. I tillegg til figurene følger det med en utdypende kommentar under figurene nedenfor.

Siden det elektroniske spørreskjemaet krevde at alle svar både måtte oppgis og utfylles med riktig antall kryss, oppstod det ikke noen feil eller mangelfull avkryssing. Derfor ble alle spørsmål likt besvart av de som besvarte spørreskjemaet. Av den grunn summerer vi ikke opp antall svar på alle figurene nedenfor.

4.1. Resultat av utvalg:

	<i>Antall</i>	<i>Prosentvis svar</i>
Besvart	43	53 %
Ubesvart	38	47 %
Sum	81	100 %

Figur 1. viser at litt over halvparten av skolene som var med i undersøkelsen svarte på det elektroniske spørreskjemaet.

⁴⁷ De nye adressene var siste års kontaktlærer på skolene eller direkte til rektor på skolene.

4.2 Kartlegging

Spørsmål 2: *Hvor mange år har skolen din samarbeidet med prosjektet Gøy og Trygg på Sykkel (GOTPS)?*

<i>Svaralternativ</i>	<i>Antall</i>	<i>Prosent</i>
1 år	9	21 %
2 år	8	19 %
3 år eller mer	26	60 %

Figur 2. viser at 60 % av skolene som har svart på vår undersøkelse har samarbeidet 3 år eller mer med prosjektet Gøy og Trygg på Sykkel. 19 % har samarbeidet i 2 år og 21 % har vært med i et år.

Spørsmål 3: *Hvordan vil du beskrive beliggenheten til skolen din?*

<i>Svaralternativ</i>	<i>Antall</i>	<i>Prosent</i>
By	3	7 %
Tettsted	12	28 %
Landlig	28	65 %

Figur 3. viser at 65 % av skolene beskriver sin skole til å ha en landlig beliggenhet. 28 % vurderer sin skole til å ligge på et tettsted og 3 skoler har besvart at deres skole ligger i byen.

4.3 Evaluering av GOTPS

Kompetanse:

Spørsmål 4. *Har instruktør(ene) fra GOTPS god faglig kompetanse?*

<i>Svaralternativ</i>	<i>Antall</i>	<i>Prosent</i>
I liten grad	0	0 %
I en viss grad	2	5 %
I stor grad	41	95 %
Vet ikke	0	0 %

Av figur 4. går det fram at hele 95 % av skolene svarer at instruktørene fra GOTPS i stor grad har god faglig kompetanse. To skoler svarer i en viss grad på spørsmålet og ingen svarer at instruktørene fra GOTPS i liten grad har faglig god kompetanse.

Spørsmål 5. *Har instruktør(ene) fra GOTPS god pedagogisk kompetanse?*

<i>Svaralternativ</i>	<i>Antall</i>	<i>Prosent</i>
I liten grad	1	2 %
I en viss grad	6	14 %
I stor grad	35	81 %
Vet ikke	1	2 %

Figur 5. viser at 81 % av skolene svarer at de syntes instruktørene fra GOTPS i stor grad har god pedagogisk kompetanse. 14 % svarer i en viss grad på spørsmålet og en skole svarer at instruktørene i liten grad har pedagogisk kompetanse.

Kunnskap og ferdighet:

Spørsmål 6. Har GOTPS et relevant faglig innhold i henhold til læreplanen?

<i>Svaralternativ</i>	<i>Antall</i>	<i>Prosent</i>
I liten grad	0	0 %
I en viss grad	7	16 %
I stor grad	34	79 %
Vet ikke	2	5 %

Figur 6. viser at hele 79 % av skolene vurderer innholdet i GOTPS sin opplæring til i stor grad å være relevant i henhold til læreplanen. 16 % syntes innholdet til en viss grad er relevant og ingen skoler anser innholdet for i liten grad å være relevant i henhold til læreplanen.

Spørsmål 7. Bli den teoretiske undervisningen bundet godt sammen med den praktiske opplæringen?

<i>Svaralternativ</i>	<i>Antall</i>	<i>Prosent</i>
I liten grad	0	0 %
I en viss grad	7	16 %
I stor grad	34	79 %
Vet ikke	2	5 %

Figur 7. viser at 79 % av skolene svarer at den teoretiske undervisningen i stor grad blir bundet godt sammen med den praktiske opplæringen. Også her svarer 16 % i en viss grad på spørsmålet og ingen skoler svarer i liten grad.

Spørsmål 8. Kommer sammenhengen mellom trafikkregler og trygg ferdsel på sykkel tydelig fram?

<i>Svaralternativ</i>	<i>Antall</i>	<i>Prosent</i>
I liten grad	1	2 %
I en viss grad	3	7 %
I stor grad	38	88 %
Vet ikke	1	2 %

Av figur 8. går det fram at hele 88 % av skolene vurderer det slik at sammenhengen mellom trafikkregler og trygg ferdsel på sykkel i stor grad kommer fram under opplæringen. Kun 3 skoler svarer i en viss grad og en skole svarer i liten grad.

Utstyrspakken:

Spørsmål 9. Er det viktig for gjennomføringen av opplæringen at elevene kan låne sykler og hjelmer?

<i>Svaralternativ</i>	<i>Antall</i>	<i>Prosent</i>
I liten grad	4	9 %
I en viss grad	19	44 %
I stor grad	20	47 %
Vet ikke	0	0 %

Figur 9. viser at skolene er noe delt i synet på hvor viktig det er for gjennomføringen at elevene kan låne sykler og hjelmer. Nær halvparten (47 %) vurderer dette til i stor grad å være viktig for gjennomføringen og 44 % vurderer dette til i en viss grad å være viktig. 9 % av skolene anser dette i liten grad å være viktig.

Spørsmål 10. I hvilken grad anser du læremidler/hjelpemidler som materiell fra Trygg Trafikk, vippeplanker, skilt og kjebler som viktig for god sykkelopplæringen?

<i>Svaralternativ</i>	<i>Antall</i>	<i>Prosent</i>
I liten grad	0	0 %
I en viss grad	9	21 %
I stor grad	33	77 %
Vet ikke	1	2 %

Når det gjelder læremidler/hjelpemidler som materiell fra Trygg Trafikk, vippeplanker, skilt og kjebler viser figur 10. at 77 % av skolene svarer at dette i stor grad er viktig for en god sykkelopplæring. 21 % svarer at dette viktig i en viss grad og ingen skoler svarer i liten grad på spørsmålet.

Tilpasset opplæring:

Spørsmål 11. Har elever med særskilte behov deltatt på opplæringen?

<i>Svaralternativ</i>	<i>Antall</i>	<i>Prosent</i>
I liten grad	6	14 %
I en viss grad	9	21 %
I stor grad	19	44 %
Vet ikke	1	2 %
Har ikke elever med særskilte behov	8	19 %

Figur 11. viser at 44 % av skolene svarer at deres elever med særskilte behov har i stor grad deltatt på opplæringen. Til sammen svarer 65 % at elever med særskilte behov har deltatt i en viss grad eller i stor grad. 14 % svarer at elever med særskilte behov har i liten grad deltatt. Det går også fram av figuren at 18 % av skolene ikke har elever med særskilte behov.

Spørsmål 12. *Imøtekommer øvingsbanen elevenes ulike forutsetninger?*

<i>Svaralternativ</i>	<i>Antall</i>	<i>Prosent</i>
I liten grad	1	2 %
I en viss grad	9	21 %
I stor grad	29	67 %
Vet ikke	2	5 %
Har ikke elever med særskilte behov	2	5 %

Figur 12. viser at hele 67 % av skolene syntes at øvingsbanen imøtekommer elevenes ulike forutsetninger i stor grad og 21 % i en viss grad. En skole har svart at øvingsbanene ikke var tilpasset alle elevene. Svaralternativet: "Har ikke elever med særskilte behov" passet egentlig ikke under dette spørsmålet og kan ha ført til misforståelser.

Kontinuitet og oppfølging:

Spørsmål 13. *Har elevene fått tilstrekkelig med oppfølging av GOTPS i etterkant av sykkelopplæringen?*

<i>Svaralternativ</i>	<i>Antall</i>	<i>Prosent</i>
I liten grad	10	23 %
I en viss grad	20	47 %
I stor grad	8	19 %
Vet ikke	5	12 %

På spørsmål nummer 13 kan skolene ha svart på bakgrunn av ulike forutsetninger. Noen skoler har deltatt kun en gang og noen skoler har deltatt i tre år (se side 7). Men til tross for dette viser figur nr 13. at til sammen 66 % av skolene svarer at de har fått tilstrekkelig oppfølging i stor eller i en viss grad. 23 % svarer at de i liten grad har fått oppfølging.

Spørsmål 14. *Har det vært lettere å bruke sykkel i andre skolesammenhenger etter opplæringen i 4. klasse?*

<i>Svaralternativ</i>	<i>Antall</i>	<i>Prosent</i>
I liten grad	5	12 %
I en viss grad	17	40 %
I stor grad	15	35 %
Vet ikke	6	14 %

Figur 14. viser at til sammen 75 % av skolen syntes i stor eller i en viss grad at det har vært lettere å bruke sykkel i andre skolesammenhenger etter opplæringen. Kun 12 % svarer at dette er tilfelle i liten grad.

Spørsmål 15. *Har elevene gledet seg til sykkelopplæringen fra GOTPS?*

<i>Svaralternativ</i>	<i>Antall</i>	<i>Prosent</i>
I liten grad	0	0 %
I en viss grad	4	9 %
I stor grad	38	88 %
Vet ikke	1	2 %

Av Figur 15. går det fram at ved hele 88 % av skolene har elevene i stor grad har gledet seg til sykkelopplæringen med GOTPS. 9 % av skolene svarer at elevene i en viss grad har gledet seg og ingen skoler svarer at elevene i liten grad har gledet seg til sykkelopplæringen.

Samarbeid mellom skolen, GOTPS og foreldrene:

Spørsmål 16. *Har skolen et godt samarbeid med GOTPS?*

<i>Svaralternativ</i>	<i>Antall</i>	<i>Prosent</i>
I liten grad	0	0 %
I en viss grad	12	28 %
I stor grad	31	72 %
Vet ikke	0	0 %

Figur 16. viser at skolene syntes de har et godt samarbeid med GOTPS. 72 % svarer i stor grad og 28 % svarer at de har i en viss grad et godt samarbeid. Ingen skoler svarer at de i liten grad har et godt samarbeid med GOTPS.

Spørsmål 17. *Har det vært greit å timeplanfeste GOTPS?*

<i>Svaralternativ</i>	<i>Antall</i>	<i>Prosent</i>
I liten grad	0	0 %
I en viss grad	8	19 %
I stor grad	35	81 %
Vet ikke	0	0 %

Av figur 17. går det fram at å timeplanfeste opplæringen fra GOTPS har i stor grad vært greit. 81 % svarer at dette konkrete samarbeidet i stor grad har vært greit å organisere. Ingen skoler har sett på dette som problematisk.

Spørsmål 18. *Har aktuelle lærere et godt samarbeid med instruktører fra GOTPS?*

<i>Svaralternativ</i>	<i>Antall</i>	<i>Prosent</i>
I liten grad	0	0 %
I en viss grad	7	16 %
I stor grad	36	84 %
Vet ikke	0	0 %

Også figur 18. viser at samarbeidet med GOTPS har fungert bra. Alle skolene svarer at de i stor grad (84 %) eller i en viss grad (16 %) har samarbeidet godt med instruktørene fra GOTPS

Spørsmål 19. *Har opplæringen vært en god arena for samarbeid mellom skole og hjem?*

<i>Svaralternativ</i>	<i>Antall</i>	<i>Prosent</i>
I liten grad	7	16 %
I en viss grad	31	72 %
I stor grad	4	9 %
Vet ikke	1	2 %

Figur 19. viser at 72 % av skolene anser at opplæringen i en viss grad har vært en god arena for samarbeid mellom skole og hjem. Kontakten med hjemmet gjaldt i første rekke kontroll av sykkel (se side 12). En mindre andel av skolene (9 %) vurderer arenaen i stor grad for å være god og 16 % vurderer opplæringen til i liten grad å være en god arena for samarbeid mellom skole og hjem.

Mestringsglede:

Spørsmål 20. *Bli det under opplæringen stilt krav til elevene som står i forhold til hva hver enkelt elev kan klare å prestere?*

<i>Svaralternativ</i>	<i>Antall</i>	<i>Prosent</i>
I liten grad	1	2 %
I en viss grad	11	26 %
I stor grad	30	70 %
Vet ikke	1	2 %

Figur 20. viser at et overveiende flertall av skolene vurderer at opplæringen stiller krav til elevene som står i forhold til hva de kan klare å prestere. 70 % svarer i stor grad og 26 % svarer i en viss grad. Spørsmålet kan sees i sammenheng med spørsmål nr12 og svarene står godt i forhold til hverandre.

Spørsmål 21. *Har elevene uttrykt glede og entusiasme under opplæringen?*

<i>Svaralternativ</i>	<i>Antall</i>	<i>Prosent</i>
I liten grad	0	0 %
I en viss grad	6	14 %
I stor grad	37	86 %
Vet ikke	0	0 %

Figur 21. viser at hele 86 % av skolene svarer at elevene har uttrykt glede og entusiasme under opplæringen. 14 % svarer at elevene i en viss grad har uttrykt glede og entusiasme og ingen skoler svarer i liten grad på spørsmålet. Dette kan bety at opplæringen har svart til elevenes forventinger (svarene på spørsmål 15.)

Spørsmål 22. *Har elever vist ubehag/følt seg utenfor under opplæringen?*

<i>Svaralternativ</i>	<i>Antall</i>	<i>Prosent</i>
I liten grad	38	88 %
I en viss grad	2	5 %
I stor grad	1	2 %
Vet ikke	2	5 %

Figur 22. viser at 88 % av skolene i liten grad har registrert elever som har vist ubehag/følt seg utenfor under opplæringen. En skole svarer at elever i stor grad har vist ubehag/følt seg utenfor under opplæringen.

4.4 Skolenes evne til selvstendig sykkelopplæring

Hvordan vil du vurdere din egen skoles evne til å gjennomføre sykkelopplæring uten samarbeid med GOTPS sett i forhold til følgende spørsmål?:

Spørsmål 23. *Har skolen god faglig kompetanse med henblikk på trafikk- og sykkelopplæring?*

<i>Svaralternativ</i>	<i>Antall</i>	<i>Prosent</i>
I liten grad	5	12 %
I en viss grad	31	72 %
I stor grad	7	16 %
Vet ikke	0	0 %

Figur 23. viser at 72 % av skolene vurderer sin egen faglige kompetanse med henblikk på trafikk- og sykkelopplæring til å være i en viss grad god. Kun 16 % vurderer den samme kompetansen til i stor grad å være god. 12 % vurderer sin kompetanse til å være i liten grad god.

Spørsmål 24. Vil skolen kunne tilby læremidler i samme omfang som GOTPS?

<i>Svaralternativ</i>	<i>Antall</i>	<i>Prosent</i>
I liten grad	29	67 %
I en viss grad	12	28 %
I stor grad	1	2 %
Vet ikke	1	2 %

Figur 24. viser at 67 % av skolene i liten grad kan tilby læremidler i samme omfang som GOTPS. Kun 2 % (en skole) vurderer det slik at de kan tilby læremidler i samme omfang og 28 % svarer at de i en viss grad kan tilby læremidler som GOTPS.

Spørsmål 25. Vil skolen kunne tilby sykler og hjelmer til utlån?

<i>Svaralternativ</i>	<i>Antall</i>	<i>Prosent</i>
I liten grad	40	93 %
I en viss grad	3	7 %
I stor grad	0	0 %
Vet ikke	0	0 %

Det går fram av figur 25. at hele 93 % av skolene i liten grad kan tilby sykler og hjelmer til utlån. Ingen skoler kan på samme måte som GOTPS låne ut sykler.

Spørsmål 26. Vil skolen kunne prioritere tilrettelegging av en god øvingsbane?

<i>Svaralternativ</i>	<i>Antall</i>	<i>Prosent</i>
I liten grad	16	37 %
I en viss grad	20	47 %
I stor grad	6	14 %
Vet ikke	1	2 %

Figur 26. viser at nær halvparten (47 %) av skolene i en viss grad vil kunne prioritere tilretteleggingen av en god øvingsbane. 37 % svarer at de i liten grad vil kunne prioritere dette og 14 % svarer at de i stor grad vil kunne prioritere en god øvingsbane

Spørsmål 27. Har sykkelopplæringen en lokal forankring som gjør at elevene ser fram til sykkelopplæringen i 4. klasse uavhengig av GOTPS?

<i>Svaralternativ</i>	<i>Antall</i>	<i>Prosent</i>
I liten grad	10	23 %
I en viss grad	14	33 %
I stor grad	15	35 %
Vet ikke	4	9 %

Figur 27. viser at sykkelopplæringen har i forskjellig grad lokal forankring på en slik måte at elevene ser fram til sykkelopplæringen i 4. klasse uavhengig av GOTPS. Til sammen 68 % svarer at sykkelopplæringen i en viss grad eller i stor grad (33 % + 35 %) har en slik forankring. 29 % svarer at sykkelopplæringen i liten grad har en slik lokal forankring.

Spørsmål 28. Er det sannsynlig at skolen vil involvere foreldrene i samme grad som i samarbeidet med GOTPS?

<i>Svaralternativ</i>	<i>Antall</i>	<i>Prosent</i>
I liten grad	7	16 %
I en viss grad	25	58 %
I stor grad	5	12 %
Vet ikke	6	14 %

Figur 28. viser at 58 % svarer at skolene i en viss grad vil involvere foreldre i samme grad som i samarbeidet med GOTPS. 12 % svarer at de i stor grad vil involvere foreldrene på samme måte som de gjorde under samarbeidet med GOTPS.

Spørsmål 29. Er det problematisk å sette av nok tid til sykkelopplæringen på timeplanen dersom opplæringen skal foregå i egen regi?

<i>Svaralternativ</i>	<i>Antall</i>	<i>Prosent</i>
I liten grad	12	28 %
I en viss grad	22	51 %
I stor grad	8	19 %
Vet ikke	1	2 %

Det går fram av figur 29. at til sammen 70 % av skolene ser det som problematisk å sette av nok tid til sykkelopplæringen på timeplanen dersom opplæringen skal foregå i egen regi (51 % i en viss grad og 19 % i stor grad). 28 % svarer at dette er i liten grad problematisk.

Spørsmål 30. Er det sannsynlig at skolen kan avsette nok personell til å gjennomføre en god sykkelopplæring?

<i>Svaralternativ</i>	<i>Antall</i>	<i>Prosent</i>
I liten grad	16	37 %
I en viss grad	19	44 %
I stor grad	5	12 %
Vet ikke	3	7 %

Figur 30. viser at 37 % av skolene svarer det i liten grad er sannsynlig at skolen kan avsette nok personell til å gjennomføre en god sykkelopplæring. 44 % svarer at det i en viss grad er sannsynlig at de kan avsette nok personell. 12 % av skolene anser det i stor grad som sannsynlig at de kan avsette nok personell til å gjennomføre en god sykkelopplæring.

Spørsmål 31. Er det grunn til å anta at elevene er godt motiverte for sykkelopplæringen uten besøk av GOTPS?

<i>Svaralternativ</i>	<i>Antall</i>	<i>Prosent</i>
I liten grad	4	9 %
I en viss grad	28	65 %
I stor grad	5	12 %
Vet ikke	6	14 %

Figur 31. viser at kun 12 % av skolene antar i stor grad at elevene er godt motivert for sykkelopplæring uten besøk av GOTPS. På den annen side antar 65 % av skolene at elevene i en viss grad er motiverte dersom GOTPS ikke kommer på besøk. Kun 9 % antar at elevene i liten grad er godt motivert uten GOTPS sin deltagelse i opplæringen.

5. Drøfting

5.1 GOTPS sin forankring i skolen generelt

Som det går fram av kap.2 har vi med utgangspunkt i Kunnskapsløftet (L06) valgt ut noen viktige faktorer som er å betrakte som overordnede mål for opplæring i skolen. I vår gjennomgang av faktorene under kap 2. går det fram at GOTPS i stor grad har hatt til hensikt å ivareta denne overordnede målsettingen for opplæringen. På denne bakgrunn er det grunn til å hevde at GOTPS som prosjekt er godt forankret i skolen.

GOTPS sin forankring i Telemarkskolene

Dersom prosjektet skal kunne vise til en forankring i Telemarkskolene spesielt bør det være et samsvar mellom prosjektets gode hensikter og deltakernes opplevelse av gjennomføringen. I hvilken grad prosjektet har fått et fotfeste i skolene som har deltatt i opplæringen avhenger av at dette samsvaret er godt. Dette ønsker vi å belyse med vår problemstilling: I hvilken grad har GOTPS vært et vellykket prosjekt? Om prosjektet har vært vellykket betinger at GOTPS har bidratt til å innfri målsettingen om sykkel og trafikkopplæring i henhold til kunnskapsløftet. Med utgangspunkt i våre utvalgte viktige faktorer og hva deltakerne har svart på våre spørsmål i denne forbindelse vil vi i det følgende prøve og vurdere dette.

Kompetanse

Hele 95 % av deltakerne svarer at instruktørene fra GOTPS i stor grad har god faglig kompetanse og 81 % svarer at de i stor grad har god pedagogisk kompetanse. 14 % svarer at de i en viss grad har en god pedagogisk kompetanse. Ingen deltakere har svart at instruktørene i liten grad har faglig god kompetanse, men en deltaker har svart at de i liten grad har god pedagogisk kompetanse. Til tross for dette kommer det tydelig fram at skolene har vurdert GOTPS sin kompetanse til å være meget god.

Kunnskap og ferdighet

79 % svarer at GOTPS har i stor grad et relevant innhold i henhold til læreplanen. Også 79 % svarer at den teoretiske undervisningen i stor grad er bundet sammen med den praktiske opplæringen. Hele 88 % svarer at sammenhengen mellom trafikkregler og trygg ferdsel på sykkel i stor grad kommer fram. Dette til sammen viser at deltakerne vurderer det slik at GOTPS sin undervisning i overveiende stor grad legger til rette for at elevene kan utvikle sine kunnskaper og ferdigheter gjennom sykkelopplæringen.

Utstyrspakken

Nær halvparten (47 %) av deltakerne vurderer at det i stor grad er viktig for gjennomføringen at elevene får låne sykler under opplæringen. 44 % vurderer at dette i en viss grad er viktig og 9 % anser dette for i liten grad å være viktig. 77 % svarer at andre læremidler som for eksempel materiell fra TT i stor grad er viktig for gjennomføringen og 21 % svarer at dette i en viss grad er viktig. At nær halvparten av deltakerne anser utlån av sykler for i stor grad å være viktig for gjennomføringen, viser at det er behov for å kunne tilby sykler. Dette viser at mange elever ikke har sykler tilgjengelig i skolehverdagen. I denne sammenheng er det grunn til å nevne at 65 % av skolene ligger landlig til og 28 % av skolen ligger på et tettsted. Det kan tenkes at elever som kjører buss til skolen har sykkel hjemme, men ikke får den med seg på skolen. Men uavhengig av om elevene har sykkel hjemme eller ikke, kan dette tyde på at det er viktig for sykkelopplæringen på skolen at det finnes utlånsmuligheter av sykkel. Det kommer også tydelig fram at det er nødvendig for en god sykkelopplæring at skolene har tilgjengelig andre relevante læremidler. Til sammen viser dette at utstyrspakken har vært en viktig suksessfaktor for gjennomføringen av sykkelopplæringen i regi av GOTPS.

Tilpasset opplæring

44 % av skolene svarer at deres elever med særskilte behov i stor grad har deltatt på sykkelopplæringen. 21 % har svart i en viss grad på spørsmålet og 14 % har svart i liten grad. 67 % vurderer at øvingsbanen i stor grad imøtekommer elevenes ulike forutsetninger og 21 % mener at dette er tilfelle i en viss grad. Kun en skole syntes at øvingsbanene imøtekommer elevenes ulike forutsetninger i liten grad, mens 14 % (6 skoler) har svart at elever med særskilte behov i liten grad har deltatt på opplæringen. Dette viser at GOTPS ved de fleste skolene (44 % + 21 %) har lyktes med å involvere elever med særskilte behov i opplæringen. Det er viktig i denne sammenheng at 19 % svarer at de ikke har elever med særskilte behov. Allikevel er det grunn til å legge merke til at ved 14 % av skolene har elever med særskilte behov i liten grad deltatt på opplæringen. Det går ikke fram av vår undersøkelse hva som er grunnen til at elever ved disse skolene ikke har deltatt.

Også når det gjelder å tilpasse øvingsbanen til elevenes ulike forutsetninger er det grunn til å hevde at GOTPS har lyktes. Banen er vurdert til meget tilfredsstillende og tilfredsstillende av til sammen 88 % (67 % + 21 %). Kun ved en skole har øvingsbanen ifølge skolens vurdering i liten grad vært tilpasset elevenes ulike forutsetninger.

Kontinuitet og oppfølging

Som det går fram av svarene på spørsmål 2 har 60 % av skolene som har svart på våre spørsmål hatt samarbeid med GOTPS i 3 år eller mer. 19 % har samarbeidet i 2 år og 20 % har samarbeidet i 1. år. Dette gjør at skolene har svart på spørsmålet om oppfølging og kontinuitet på bakgrunn av ulike forutsetninger. 19 % av skolene har svart at de i stor grad har fått tilstrekkelig oppfølging i etterkant av opplæringen. Nær halvparten (47 %) har svart at de i en viss grad har fått oppfølging og 23 % har svart at de i liten grad har fått oppfølging etter avsluttet opplæring. Skolene sitt syn på om de har fått oppfølging i tilstrekkelig grad kan tyde på at GOTPS ikke har lyktes godt nok i denne forbindelse. GOTPS hadde til hensikt å følge opp skolene gjennom en egen oppfølging eller oppfølging gjennom en sykkeldag.

På spørsmålet om det har vært lettere å bruke sykkel i andre sammenhenger viser resultatene at GOTPS har lyktes bedre. Som det går fram av rapportens 1.del, hevder vi at sykkelopplæringen kan være et middel for skolene til å utvikle skolemiljøer med vekt på fysisk aktivitet for alle. Aktuelle arenaer i denne sammenheng er transport til og fra skolen, friminuttene og kroppsøvingstimene. Vi spør ikke direkte om disse arenaene i vårt spørsmål, men spør generelt om det har blitt lettere å bruke sykkel i andre skolesammenhenger. 35 % av skolene svarer at det i stor grad har blitt lettere å bruke sykkel i andre sammenhenger og 40 % svarer i en viss grad på spørsmålet. Kun 12 % har svart at det i liten grad har blitt lettere å bruke sykkel etter opplæringen og 14 % har svart vet ikke på spørsmålet. På bakgrunn av at til sammen 75 % har gitt uttrykk for at det har blitt lettere å bruke sykkel i andre sammenhenger er der grunn til å hevde at GOTPS har lyktes med å stimulere til kontinuitet når det gjelder å bruke sykkel i skolesammenhenger. Indirekte viser dette at sykkelopplæring kan være et godt middel for skoler som ønsker å utvikle skolemiljøer med vekt på fysisk aktivitet for alle.

Resultatet fra spørsmål 15 kan forsterke dette inntrykket. Hele 88 % av skolene svarer at elevene har gledet seg til sykkelopplæringen i regi av GOTPS. 28 % svarer at elevene i en viss grad har gledet seg og ingen skoler har svart at elevene i liten grad har gledet seg. Dette underbygger inntrykket av at sykkelopplæring og bruk av sykkel er en populær aktivitet blant elevene og i så måte kan bidra til økt fysisk aktivitet blant elevene.

Samarbeid mellom skolen, GOTPS og foreldrene

72 % av skolene svarer at de i stor grad har et godt samarbeid med GOTPS og 28 % svarer at de i en viss grad har et godt samarbeid. Videre svarer 81 % at det i stor grad har vært greit å timeplanfeste sykkelopplæringen og ingen skoler gir uttrykk for at dette har vært vanskelig.

84 % svarer at aktuelle lærere har et godt samarbeid med instruktørene fra GOTPS. Til sammen viser dette at det er grunn til å hevde at skolene har opplevd GOTPS som en meget god samarbeidspartner.

Når det gjelder i hvilken grad skolene har opplevd sykkelopplæringen som en god arena for samarbeid mellom skole og hjem, er ikke svarene like positive. 72 % svarer at dette er tilfelle i en viss grad og kun 9 % svarer at sykkelopplæringen i stor grad er en god arena for samarbeid mellom skole og hjem. Det er grunn til å nevne at foreldrene i første rekke var involvert på to måter. De skulle se til at manglene på syklene til sine barn ble utbedret og de ble oppfordret til å komme og observere barna under sykkelprøven. Det kan være grunn til å anta at GOTPS, sammen skolene i større grad burde trukket foreldrene med i opplæringen.

Mestringsglede

En betingelse for at elevene skal kunne oppleve mestringsglede er at oppgavene er akkurat så vanskelig at de kan klare oppgavene. 70 % av skolene svarer at det i stor grad ble stilt krav til elevene som stod i forhold til hva hver enkelt elev kunne prestere og 26 % svarer at dette er tilfelle i en viss grad. En skole anser dette for i liten grad å være tilfelle. Hele 86 % av innkomne svar viser at elevene i stor grad har uttrykt glede og entusiasme under opplæringen. Dette sammenfaller godt med Navestad (2007) sin semesteroppgave hvor det går fram at 84,5 % av elevene syntes det var morsomt å delta på opplæringen. Ingen skoler i vår undersøkelse svarer at elevene i liten grad viste glede og entusiasme. 88 % svarer videre at elevene i liten grad har vist ubehag/følt seg utenfor under opplæringen. Ved en skole er det blitt registrert at elever i stor grad har vist ubehag/følt seg utenfor under opplæringen. Vi velger å tro at dette er en enkeltepisode som det i denne sammenheng vises til. Til sammen viser resultatene at GOTPS har i stor grad lykkes med å legge forholdene til rett på en slik måte at elevene har opplevd mestringsglede under opplæringen.

5.2 Den videre sykkelopplæringen i Telemarksskolene

Sett i lys av at GOTPS som prosjekt ble avsluttet høsten 2008 er det grunn til å se nærmere på utsiktene for en videre sykkelopplæring i Telemarksskolene. Som tidligere nevnt går det tydelig fram av kunnskapsløftet hvilke målsettinger som er satt for sykkelopplæringen i skolen. Dette innebærer at skolene uavhengig av GOTPS eller liknede eksterne aktører fortsatt har et ansvar for å gjennomføre sykkelopplæring i skolen. Vi har på bakgrunn av våre utvalgte faktorer valgt å spørre telemarksskolene om hvordan de selv vurderer sin evne til å gjennomføre sykkelopplæring i henhold til disse utvalgte faktorene. Det er naturlig at GOTPS sin evne og gjennomføring blir brukt som referanse og et sammenlikningsgrunnlag.

Faglig kompetanse, hjelpemidler og øvingsbane

Kun 16 % av skolene vurderer sin egen faglige kompetanse med henblikk på trafikk- og sykkelopplæring til i stor grad å være god. 72 % vurderer den i en viss grad til å være god og 12 % vurderer den til i liten grad til å være god. Svarene gir ikke noe bestemt inntrykk av hvilken reel faglig kompetanse skolene har til å gjennomføre trafikk- og sykkelopplæring. Men det er grunn til å hevde at det hadde vært betenkelig dersom skolen hadde vurdert sin faglige kompetanse bare til i en viss grad å være god knyttet til annen faglig kompetanse. Svarene gir et inntrykk av at skolene er noe usikre på egen kompetanse når det gjelder trafikk- og sykkelopplæring. 67 % svarer at de i liten grad kan tilby hjelpemidler i samme omfang som GOTPS og kun en skole svarer at de i stor grad kan følge opp på samme måte som GOTPS. Som forventet svarer 93 % at de ikke kan tilby sykler og hjelmer og det er et poeng at mange anså muligheten for å låne sykler og hjelmer som svært viktig for gjennomføringen av sykkelopplæringen (se figur 9). Når det gjelder å prioritere tilretteleggingen av en god øvingsbane svarer kun 14 % at de i stor grad kan følge opp dette. 47 % svarer i en viss grad og så mange som 16 skoler (37 %) svarer at de i liten grad kan prioritere denne tilretteleggingen.

Resultatene til sammen viser at skolene ikke ser seg i stand til å realisere de samme rammevilkår for en god sykkelopplæring i samme grad som GOTPS.

Lokal forankring, samarbeid og organisering

På spørsmål om sykkelopplæringen har en lokal forankring som gjør at elevene ser fram til sykkelopplæring i 4. klasse uavhengig av GOTPS, svarer skolene i ulik grad om dette er tilfelle. 23 % svarer at sykkelopplæringen i liten grad har en slik forankring. 33 % svarer i en viss grad og 35 % svarer at elevene i stor grad ser fram til sykkelopplæringen uavhengig av GOTPS og på den måten viser skolen at sykkelopplæringen har god lokal forankring. Det er positivt at såpass mange kan vise til en god lokal forankring uten GOTPS, men det er grunn til å trekke fram at en relativt stor andel av skolene er usikre på om elevene ser fram til sykkelopplæringen uavhengig av GOTPS. Dette kan tyde på at GOTPS har vært et meget positivt tiltak for mange skoler i den forstand at sykkelopplæringen har blitt aktualisert og vitalisert og på den måten engasjert elevene.

Når det gjelder å samarbeide med foreldrene svarer 58 % at de i en viss grad vil involvere foreldrene i samme grad som under samarbeidet med GOTPS. 12 % svarer at de i stor grad vil løse det i samme omfang og 12 % svarer at de i liten grad vil involvere foreldrene på samme måte/ samme omfang.

Halvparten (51 %) svarer at det i en viss grad er vanskelig å sette av nok tid til sykkelopplæringen på timeplanen dersom opplæringen skal forgå i egen regi. 19 % anser dette for i stor grad å være problematisk, mens 28 % vurderer dette i liten grad å være problematisk. Grunnen til at såpass mange skoler syntes det kan bli noe vanskelig å sette av nok tid til sykkelopplæringen på timeplanen dersom opplæringen skal forgå i egen regi skal vi være forsiktige med å anslå. Men skolen har mange prioriteringer og det kan være lettere å prioritere tid når vi inngår forpliktende avtaler med eksterne aktører. Det er verdt å nevne at skolene vurderte det som uproblematisk å timeplanfeste tiden til sykkelopplæringen fra GOTPS.

Når det gjelder å sette av nok personell til sykkelopplæringen reserverer skolene seg betydelig. 37 % svarer at de i liten grad kan avsette nok personell og 44 % svarer at de i en viss grad kan sette av nok personell. Kun 12 % svarer at de kan sette av nok personell til å gjennomføre en god sykkelopplæring. Tallene viser at skolen i mindre grad ser seg i stand til å sette av nok lærerkrefter til opplæringen.

Motiverte elever uten besøk av GOTPS

Svarene på vårt siste spørsmål viser at skolene ikke har kløkketro på sin egen evne til å motivere for sykkelopplæring uten besøk av GOTPS. 65 % svarer at de tror elevene i en viss grad er godt motivert for sykkelopplæring uten besøk av GOTPS. 12 % antar i stor grad at elevene er godt motivert for sykkelopplæring uten besøk og 9 % antar at elevene i liten grad da er motivert. 14 % har svart vet ikke på dette spørsmålet.

6. Oppsummering

Hensikten med denne rapporten var å se nærmere på om GOTPS har vært et vellykket prosjekt. Vi ønsket også å belyse hvordan skolene selv vurderer sine forutsetninger for å selv gjennomføre trafikk- og sykkelopplæring uavhengig av eksterne aktører.

Innledningsvis går det fram at tilnærmet alle grunnskoler i Telemark har valgt å delta på prosjektet. Den store deltakelsen alene indikerer at prosjektet har vært vellykket. Etter vår gjennomgang av utvalgte faktorer på bakgrunn av kunnskapsløftet går det fram at GOTPS i stor grad har hatt til hensikt å ivareta målsettingen om en god trafikk- og sykkelopplæring.

Samlet sett går det fram av svarene fra deltakerne at GOTPS har lyktes i å gjennomføre en god trafikk- og sykkelopplæring for elevene i Telemarksskolene. De aller fleste har vurdert at instruktørene fra GOTPS i stor grad har god kompetanse og innholdet i opplæringen har i stor grad vært relevant i henhold til kompetansemålene i kunnskapsløftet. Nærmere 90 % av skolene har svart at elevene har vist mestringsglede under opplæringen og det går fram av

resultatene at GOTPS har lyktes i å tilpasse opplæringen til de aller fleste elevene. Dette gjelder også elever med særskilte behov. Det syntes også som at det har blitt lettere for skolene å ta i bruk sykkelen i andre skolesammenhenger etter sykkelopplæringen. Dette kan tyde på at god sykkelopplæring kan være et viktig middel for skolene til å utvikle skolemiljøer med vekt på økt fysisk aktivitet for alle.

Når det gjelder skolenes egen vurdering av sine muligheter til å gjennomføre en god trafikk- og sykkelopplæring uavhengig av eksterne aktører er det ikke like stor grunn til å være positiv. Det kan se ut til at mange er kritiske til sin egen kompetanse og de aller fleste svarte at de ikke kan tilby læremidler/hjelpemidler i samme grad som GOTPS. Mange skoler reserverer seg i spørsmålet om å sette av tilstrekkelige undervisningsressurser/lærerressurser og mange anser det som et problem å klare og sette av nok tid til å organisere gjennomføringen av en god trafikk- og sykkelopplæring. Til tross for dette svarer ca 1/3 at de tror elevene ser fram til sykkelopplæringen og at de er motiverte selv om ikke GOTPS kommer på besøk. Dette viser at trafikk- og sykkelopplæring har lokal forankring på noen skoler uavhengig av GOTPS. Samlet sett viser svarene fra skolene at skolene ikke ser seg i stand til å realisere de samme rammevilkår for en god sykkelopplæring i samme grad som GOTPS.

Kilder

Bøker:

- Hellevik, Ottar. 2002. *Forskningsmetode i sosiologi og statsvitenskap*. 7.utg. Universitetsforlaget.
- L-96: *Læreplanverket for den 10-årige grunnskolen*. KUF 1996
http://www.utdanningsdirektoratet.no/templates/udir/TM_Artikkel.aspx?id=554
- K-06: *Læreplanverker for kunnskapsløftet*. 2006. Utdanningsdirektoratet URL
http://www.utdanningsdirektoratet.no/templates/udir/TM_UtdProgrFag.aspx?id=2103
- Ringdal, Kristen. 2001. *Enhet og mangfold. Samfunnsvitenskapelig metode og kvantitativ metode*. Bergen. Fagbokforlaget

Rapporter:

- *Fysisk aktivitet i skolehverdagen*. Sosial og helsedirektoratet. 2004
http://www.shdir.no/vp/multimedia/archive/00002/IS-1156_2045a.pdf
- Navestad, Linda Elinor. 2007. *Gøy og trygg på sykkel*. Semesteroppgave. Bø. HiT
- *Sammen for fysisk aktivitet*. Handlingsplan for fysisk aktivitet 2005-2009. Departementene 2004. http://www.udir.no/upload/Satsningsomraader/sammen_for_fysisk_aktivitet.pdf

Internettadresser:

- Grenland Sykleklubb: <http://w3.grenland-sykleklubb.no/goyogtrygg.php>
- Trygg trafikk: http://www.tryggtrafikk.no/w/Skole_og_barnehage/
- Statistisk sentralbyrå: <http://www.ssb.no/emner/10/12/20/vtuaar/tab-2008-04-14-03.html>

Muntlige kilder:

- Michel Fouler (Prosjektleder for Gøy og Trygg på Sykkel)
- Rektor ved Nordbygda skole i Notodden
- Rektor ved Tveiten skole i Notodden

Vedlegg

Vedlegg 1 Spørreskjema:

Spørsmål merket * er obligatoriske.
Spørreskjemaet gjelder vurdering av siste års opplæring.
Du skal kun krysse av på et svaralternativ på hvert spørsmål.

Kartlegging:

1. Navn på skole: *

2. Hvor mange år har skolen din samarbeidet med prosjektet Gøy og Trygg på Sykkel (GOTPS)? *

- 1 år
 2 år
 3 år eller mer

3. Hvordan vil du beskrive beliggenheten til skolen din? *

- By
 Tettsted
 Landlig

EVALUERING av GOTPS

Kompetanse:

4. Har instruktør(ene) fra GOTPS god faglig kompetanse? *

- I liten grad
 I en viss grad
 I stor grad
 Vet ikke

5. Har instruktør(ene) fra GOTPS god pedagogisk kompetanse? *

- I liten grad
 I en viss grad
 I stor grad
 Vet ikke

Kunnskap og ferdighet:

6. Har GOTPS et relevant faglig innhold i henhold til læreplanen? *

- I liten grad
 I en viss grad
 I stor grad
 Vet ikke

7. Blir den teoretiske undervisningen bundet godt sammen med den praktiske opplæringen? *

- I liten grad
- I en viss grad
- I stor grad
- Vet ikke

8. Kommer sammenhengen mellom trafikkregler og trygg ferdsel på sykkel tydelig fram? *

- I liten grad
- I en viss grad
- I stor grad
- Vet ikke

Utstyrspakken:

9. Er det viktig for gjennomføringen av opplæringen at elevene kan låne sykler og hjelmer? *

- I liten grad
- I en viss grad
- I stor grad
- Vet ikke

10. I hvilken grad anser du læremidler/hjelpemidler som materiell fra Trygg Trafikk, vippeplanker, skilt og kjegler som viktig for god sykkelopplæringen? *

- I liten grad
- I en viss grad
- I stor grad
- Vet ikke

Tilpasset opplæring:

11. Har elever med særskilte behov deltatt på opplæringen? *

- I liten grad
- I en viss grad
- I stor grad
- Vet ikke
- Vi har ikke elever med særskilte behov

12. Imøtekommer øvingsbanen elevenes ulike forutsetninger? *

- I liten grad
- I en viss grad
- I stor grad
- Vet ikke
- Vi har ikke elever med ulike forutsetninger

Kontinuitet og oppfølging:

13. Har elevene fått tilstrekkelig med oppfølging av GOTPS i etterkant av sykkelopplæringen? *

- I liten grad
- I en viss grad
- I stor grad
- Vet ikke

14. Har det vært lettere å bruke sykkel i andre skolesammenhenger etter opplæringen i 4. klasse? *

- I liten grad
- I en viss grad
- I stor grad
- Vet ikke

15. Har elevene gledet seg til sykkelopplæringen fra GOTPS? *

- I liten grad
- I en viss grad
- I stor grad
- Vet ikke

Samarbeid mellom skolen, GOTPS og foreldrene:

16. Har skolen et godt samarbeid med GOTPS? *

- I liten grad
- I en viss grad
- I stor grad
- Vet ikke

17. Har det vært greit å timeplanfeste GOTPS? *

- I liten grad
- I en viss grad
- I stor grad
- Vet ikke

18. Har aktuelle lærere et godt samarbeid med instruktører fra GOTPS? *

- I liten grad
- I en viss grad
- I stor grad
- Vet ikke

19. Har opplæringen vært en god arena for samarbeid mellom skole og hjem? *

- I liten grad
- I en viss grad
- I stor grad
- Vet ikke

Mestringsglede:

20. Blir det under opplæringen stilt krav til elevene som står i forhold til hva hver enkelt elev kan klare å prestere? *

- I liten grad
- I en viss grad
- I stor grad
- Vet ikke

21. Har elevene uttrykt glede og entusiasme under opplæringen? *

- I liten grad
- I en viss grad
- I stor grad
- Vet ikke

22. Har elever vist ubehag/følt seg utenfor under opplæringen? *

- I liten grad
- I en viss grad
- I stor grad
- Vet ikke

Hvordan vil du vurdere din egen skoles evne til å gjennomføre sykkelopplæring uten samarbeid med GOTPS sett i forhold til følgende spørsmål:

23. Har skolen god faglig kompetanse med henblikk på trafikk- og sykkelopplæring? *

- I liten grad
- I en viss grad
- I stor grad
- Vet ikke

24. Vil skolen kunne tilby læremidler i samme omfang som GOTPS? *

- I liten grad
- I en viss grad
- I stor grad
- Vet ikke

25. Vil skolen kunne tilby sykler og hjelmer til utlån? *

- I liten grad
- I en viss grad

I stor grad

Vet ikke

26. Vil skolen kunne prioritere tilrettelegging av en god øvingsbane? *

I liten grad

I en viss grad

I stor grad

Vet ikke

27. Har sykkelopplæringen en lokal forankring som gjør at elevene ser fram til sykkelopplæringen i 4. klasse uavhengig av GOTPS? *

I liten grad

I en viss grad

I stor grad

Vet ikke

28. Er det sannsynlig at skolen vil involvere foreldrene i samme grad som i samarbeidet med GOTPS? *

I liten grad

I en viss grad

I stor grad

Vet ikke

29. Er det problematisk å sette av nok tid til sykkelopplæringen på timeplanen dersom opplæringen skal foregå i egen regi? *

I liten grad

I en viss grad

I stor grad

Vet ikke

30. Er det sannsynlig at skolen kan avsette nok personell til å gjennomføre en god sykkelopplæring? *

I liten grad

I en viss grad

I stor grad

Vet ikke

31. Er det grunn til å anta at elevene er godt motiverte for sykkelopplæringen uten besøk av GOTPS? *

I liten grad

I en viss grad

I stor grad

Vet ikke

Send

Vedlegg 2 E-mailen til skolen

Hei!

I forbindelse med at din skole har deltatt i prosjektet Gøy og Trygg på sykkel i Telemark, ønsker vi å se nærmere på trafikk- og sykkelopplæringen i Telemark.

Vi håper at du klikker deg inn på vår nettside

<http://www.hit.no/EFL/Undersokelser/GTPS> slik at du blir informert og kan orientere andre om viktig trafikk- og sykkelopplæring for unge i Telemark.

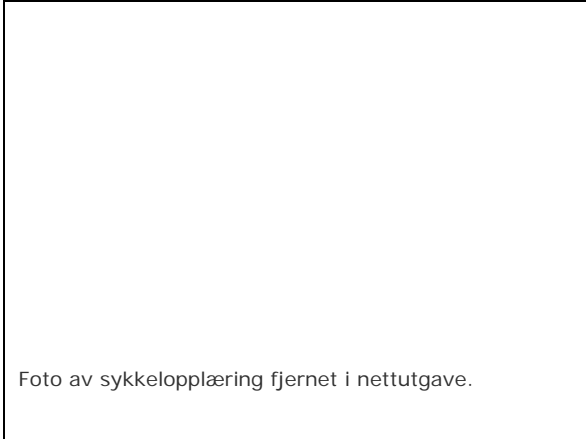
Vi er to lærere ved Høgskolen i Telemark på Notodden, og arbeidet inngår som et FOU prosjekt

Med vennlig hilsen

Jon Einar Bergsland og Runar Sørensen

Vedlegg 3 Internettsiden (informasjonssiden til informantene)

Gøy og Trygg på sykkel (GOTPS)

<p>Hvem er vi?</p> <p>Vi er to sykkelentusiaster som ønsker å se nærmere på sykkelopplæringen i Telemarkskolene. I forbindelse med våre stillinger som høgskolelektorer ved Høgskolen i Telemark, avdeling for estetiske fag, folkekultur og lærerutdanning inngår dette som et Fou- prosjekt.</p> <p>Bakgrunnen for prosjektet er opplæringen som er gjennomført av Gøy og Trygg på sykkel (GOTPS) i samarbeid med grunnskoler i Telemark.</p>	 <p>Foto av sykkelopplæring fjernet i nettutgave.</p> <p>Øvelse gjør mester! Lenker</p> <p>Spørreskiema Sykkelby Notodden</p>
--	--

Vurdering av sykkelopplæring i Telemark

Spørsmålet vi skal prøve å belyse er om deltakerne anser GOTPS for å være et vellykket prosjekt. I forlengelse av deltakernes evaluering av prosjektet ønsker vi å spørre om hvordan skolene vurderer sine egne forutsetninger for å gjennomføre sykkelopplæring uten samarbeid med GOTPS.

Deltakerne i prosjektet er naturlige informanter. Vi anser skoleeier ved rektor og deltakende lærere som de mest sentrale i denne sammenheng.

Få tilgang til hele rapporten!

Til sammen har ca 100 skoler deltatt på sykkelopplæringen og vi har sendt ut vårt spørreskjema til alle rektorene på hver enkelt skole. All offentliggjøring av resultater fra undersøkelsen gjøres på en slik måte at det er umulig å identifisere skoler og informanter. Alle som svarer på vår henvendelse får elektronisk tilgang på hele rapporten.

Med dette håper vi at rapporten kan være med på å opprettholde interessen for trafikk- og sykkelopplæringen i Telemark. På denne bakgrunn er vi veldig takknemlig dersom du (og evt i samarbeid med aktuell lærer) kan sette av noen minutter og svare på våre spørsmål.

[Spørreskjema](#)

Dersom du har noen spørsmål vedrørende undersøkelsen kan du gjerne kontakte oss på tlf 35026453 / 35026320 eller e-mail jon.e.bergsland@hit.no / runar.sorensen@hit.no

Med vennlig hilsen

[Jon Einar Bergsland](#) og [Runar Sørensen](#)

Vedlegg 4 Utvalg

Skjemaet er hentet fra GOTPS sin leder Michel Fouler. Dette skjemaet viser de skolene og klassene som Gøy og Trygg på Sykkel var i kontakt med i 2008. De skolene under kolonnen ”sykkelopplæring” med ”x” var med i undersøkelsen.

Kommune	Skole	Sykkel opplæring	Oppfølging	Klasse i opplæring	Sykkel-dag	
Skien	Bratsbergkleiva	x	x	4. trinn		
	Buer skole	x		4. trinn		
	Bølehøgda skole	x		4. trinn -		
	Gjerpen barneskole	x	x	4. trinn -		
	Kilebygda skole				x	4 til 7. trinn
	Kjørbeekkhøgda	x	x	4. trinn		
	Klovholdt skole				x	4 til 7. trinn
	Klyve skole	x		4. trinn		
	Kollmyr skole	x		4. trinn		
	Lunde barneskole	x	x	5. trinn		
	Melum skole	x		4. trinn (3 uker)		
	Moflata skole	x	x	4. trinn		
	Skauen skole	x		4. trinn	x	5 til 7. trinn
	Skotfoss skole	x		4. trinn		
	Snelvedt skole	x		4. trinn		
	Stigeråsen skole	x		4. trinn		
	Strømdal skole	x		4. trinn		
	Svanvik skole				x	4 til 7. trinn
	Uthauen skole	x		2 - 6. trinn (høst)		spes. Skole
	Valebø skole				x	hele skole (høst)
	Venstøp skole	x	x	4. trinn		
	Åfoss skole	x		5. trinn (høst)		
Porsgrunn	Bergsbygda skole				x	5 og 6. trinn
	Bjørkedalen skole	x		3 elever m Tveten skole		
	Borge skole	x	x	4. trinn		
	Brattås skole	x		5. trinn vår og høst		
	Brevik Opp.	x		6. trinn		
	Grønli skole	x	x	4. trinn		
	Heistad skole	x		4. trinn	x	5 til 7. trinn
	Hovet skole	x		4. trinn	x	6. trinn
	Int School Telemark				x	5 og 6. trinn
	Klevstrand skole	x	x	4. trinn		
	Langangen skole	x		4. trinn (3 ukers)		

	Myrene skole	x		4. trinn -	x	5 til 7. trinn
	Sandøya skole				x	hele skolen
	Stridsklev skole	x		4. trinn		
	Tveten skole	x		4. trinn		
	Vestsiden skole	x		4. trinn		
Siljan	Austad skole				x	
	Midtbygda skole	x		4. trinn		
	Opdalen skole				x	3 - 4. trinn (høst 2007)
Bamble	Herre skole	x		4. trinn	x	5 til 7. trinn
	Langesund barneskole	x	x	4. trinn	x	6 og 7. trinn
	Rugtvedt skole	x		4. trinn		
	Rønholt skole	x		4. trinn		
	Stathelle barneskole	x	x	4. trinn		
Notodden	Gransherad skole	x		4. trinn (3 uker)	x	5 til 7. trinn
	Høgås skole	x		4. trinn	x	5 til 7. trinn
	Lisleherad skole	x		4. trinn		
	Nordbygda skule	x	x	4. trinn (høst)	x	4 til 6. Trinn
	Rygi skole		x			
	Sætre skole	x		4. trinn	x	5 og 6. trinn
	Tinnesmoen skole	x		4. trinn		
	Tveiten skole	x		4. trinn	x	5 til 7. trinn
	Yli skole	x		4 og 5. trinn	x	6 og 7. trinn
Kragerø	Kalstad skole	x	x	4. trinn	x	6 og 7. trinn
	Kragerø skole	x		4. trinn	x	5 og 6. trinn
	Levangsheia skole				x	4 til 7. trinn
	Sannidal skole	x	x	4. trinn	x	5 og 6. trinn
	Skarbo skole	x		4,5 og 6 trinn		
	Skåtøy skole	x		4. trinn	x	4 til 7. trinn
	Tåtøy skole	x		4 og 5 trinn		
	Årø skole	x		4. trinn	x	5 og 6. trinn
Nissedal	Felle skule	n				
	Fjone skule	n				
	Kyrkjebygda oppv.	n				

	Tveit skule				x	5 til 7. trinn
Tinn	Atrå skule	x		5 til 7. trinn		
	Bøen skule				x	5 til 7. trinn
	Haukås - Lurås skule	x		3 til 7. trinn		
	Hovin skule				x	3 til 7. trinn
	Miland skule	n				
	Rjukan barneskole	x		4. trinn		
Seljord	Flatdal skule	x		4 og 5 trinn		
	Seljord barneskule	x	x	4. trinn		
	Åmotsdal skule				x	hele skolen
Kviteseid	Brunkeberg oppv.	n				
	Kviteseid skule	x		5. trinn (høst)	x	5 til 7. trinn
	Straumsnes oppv.				x	4 til 7. trinn
Fyresdal	Gimle skule	x		5. trinn (høst)		
Tokke	Byrte oppv.				x	3 til 7. trinn
	Høydalsmo skule	x		4. trinn		
	Lårdal oppv.	x		4. trinn		
	Tokke skule	x		4. trinn		
	Åmdals Verk oppv.	x		3 til 7. trinn		
Vinje	Edland skule	x		4 og 5. trinn	x	5 til 7. trinn
	Rauland skule	x		4. trinn		
	Vinje oppv.	x		4 til 7. trinn		
	Øyfjell oppv.	x		4 til 7. trinn		
	Åmot skule	x		4. trinn		
Hjartdal	Hjartdal	x		5 til 7. trinn		
	Sauland	x		4. trinn (3 uker)		
	Tuddal				x	4 til 7. trinn
Midt - Telemark	Akkerhaugen skole	x		4 og 5 trinn		

	Bø skule i Bø	x	x	4. trinn		
	Fen skole	x		4. trinn		
	Folkestad skule	x		4. trinn		
	Gvarv skole	x	x	4. trinn		
	Helgen skole	x		4. trinn		
	Hjukesbø skole	x		4. trinn (3 uker)		
	Lunde 10. årige skole	x		4. trinn		
	Nordagutu skole og aktv.	n				
	Suar Friskole				x	hele skolen
	Svenseid skule	x		4. trinn (3 uker)		
	Ulefoss skole	x	x	4. trinn		
Drangedal	Bustrak skule	x			x	
	Bø skule	x		5 til 7. trinn		
	Kroken skole	x		4. trinn	X	5. trinn
	Solberg skole	x	x	4. trinn		
	Åkre Skule				x	3 til 7 trinn

Vedlegg 5: Resultater fra undersøkelsen (råmateriale med anonymiserte deltakere)

Skole	Sp 2	Sp 3	Sp 4	Sp 5	Sp 6	Sp 7	Sp 8	Sp 9	Sp 10	Sp 11	Sp 12	Sp 13	Sp 14	Sp 15
1	3	2	3	2	2	3	3	2	3	3	3	2	2	3
2	1	3	3	3	3	3	3	2	3	5	3	3	4	3
3	2	3	2	2	3	3	3	1	2	1	1	1	1	3
4	3	3	3	3	2	3	3	3	3	2	3	1	2	3
5	3	3	3	3	3	3	3	2	3	5	3	3	3	3
6	2	3	3	3	3	2	3	1	3	3	2	4	2	2
7	3	1	3	2	2	3	3	3	2	2	3	2	3	3
8	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	3	3
9	3	1	3	2	3	4	4	1	3	2	2	2	4	4
10	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	3	3
11	1	3	3	3	3	4	3	3	3	5	4	1	4	2
12	3	2	3	3	3	2	2	2	3	5	3	1	2	3
13	1	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	3
14	3	3	3	3	3	3	3	3	4	3	3	2	3	3
15	3	3	3	3	2	3	3	2	3	1	3	1	1	3
16	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	3	2	4	3
17	2	2	3	3	3	3	3	2	2	3	3	3	3	3
18	3	3	3	3	3	3	3	2	3	3	3	2	3	3
19	1	3	3	3	3	3	3	2	3	1	3	1	1	3
20	3	3	3	3	3	3	3	2	3	3	2	2	2	3
21	3	2	3	3	3	2	3	2	3	3	3	2	2	3
22	2	2	3	3	3	3	3	3	3	1	3	3	2	3
23	3	3	3	3	3	3	3	2	2	2	3	1	3	3
24	2	3	3	3	3	3	3	3	3	5	3	1	3	3
25	3	2	3	3	2	3	3	2	3	2	3	4	3	3
26	1	3	3	3	3	3	3	3	2	5	5	2	1	3
27	3	1	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
28	1	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	2	2	3
29	3	3	3	2	3	3	2	3	2	2	2	2	2	3
30	1	3	3	3	3	2	3	2	3	5	4	2	4	2
31	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	3	3
32	2	2	3	2	3	3	3	2	2	4	3	2	2	3
33	1	3	3	3	3	3	3	1	3	1	3	2	2	3
34	3	2	3	3	4	2	3	2	3	3	3	4	4	3
35	3	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	3
36	1	3	3	3	3	3	3	2	2	5	5	1	3	2
37	3	3	3	4	2	3	3	3	2	3	3	4	2	3
38	3	2	3	3	3	3	3	2	3	3	3	3	3	3
39	3	3	3	3	3	3	3	2	3	1	2	4	3	3
40	3	3	3	3	3	2	3	3	3	3	3	2	2	3
41	3	2	3	3	4	3	3	2	3	2	2	2	2	3
42	3	3	3	3	2	2	1	3	3	3	2	3	1	3
43	2	2	2	1	3	3	2	3	3	3	2	1	2	3

Skole	Sp 16	Sp 17	Sp 18	Sp 19	Sp 20	Sp 21	Sp 22	Sp 23	Sp 24	Sp 25	Sp 26	Sp 27	Sp 28	Sp 29	Sp 30	Sp 31
1	3	3	3	2	3	3	1	2	1	1	1	1	1	3	1	2
2	3	3	3	2	3	3	1	2	2	1	1	1	4	3	4	4
3	3	3	2	2	1	3	1	3	1	1	1	2	1	3	1	2
4	2	3	3	1	3	3	1	3	2	1	2	2	2	1	2	2
5	3	3	3	2	3	3	1	1	1	1	1	1	2	2	1	2
6	3	3	3	2	3	3	1	2	4	1	3	3	2	2	3	2
7	3	3	3	2	3	3	2	2	1	1	2	2	2	2	1	2
8	3	3	3	3	3	3	1	1	1	1	1	1	1	3	1	1
9	3	3	3	2	3	3	1	2	2	1	1	4	2	2	2	2
10	3	3	3	2	3	3	1	2	2	1	2	3	2	2	1	2
11	2	3	2	1	4	2	1	2	1	1	2	4	4	2	2	4
12	3	3	3	2	2	3	1	2	1	1	2	2	3	1	2	3
13	3	3	3	2	3	3	1	2	1	1	2	1	2	2	1	1
14	3	2	3	2	2	3	1	2	1	1	2	3	2	2	1	2
15	2	3	2	1	2	3	1	2	1	1	1	3	1	3	1	2
16	3	3	3	3	3	3	1	3	1	1	2	2	3	1	3	2
17	3	3	3	2	3	3	3	2	2	2	3	2	2	1	3	2
18	3	3	3	2	3	3	1	2	1	1	2	2	2	1	2	2
19	3	3	3	2	3	3	1	3	3	2	3	3	3	2	2	2
20	3	2	3	2	2	2	1	2	1	1	2	1	2	2	1	2
21	3	2	3	2	3	3	1	1	1	1	1	1	2	3	1	1
22	2	3	3	2	2	3	1	3	2	1	2	1	4	2	2	2
23	2	3	2	1	2	3	1	2	1	1	2	3	2	1	1	2
24	3	3	3	4	3	3	1	1	1	1	1	1	4	4	4	4
25	3	2	3	2	2	3	4	2	1	1	2	3	2	2	2	1
26	2	3	3	2	3	3	1	2	1	1	1	2	2	2	2	2
27	3	3	3	3	3	3	1	2	1	2	1	2	3	2	2	3
28	3	3	3	2	3	3	1	2	1	1	2	1	2	1	2	2
29	3	3	3	2	3	3	1	3	2	1	2	2	2	2	1	2
30	2	3	3	1	3	3	1	1	1	1	1	4	4	1	2	4
31	3	3	3	2	3	3	1	2	2	1	4	3	2	2	4	4
32	3	2	2	2	2	3	4	3	2	1	2	3	2	2	2	2
33	2	3	3	2	3	2	1	2	1	1	2	2	2	2	2	2
34	3	3	3	2	3	3	1	2	1	1	1	4	1	3	1	4
35	3	3	3	3	3	3	1	2	2	1	2	3	2	1	2	3
36	3	3	3	2	2	2	1	2	1	1	2	2	4	2	2	2
37	2	2	2	1	2	2	1	2	1	1	1	2	1	3	2	2
38	3	3	3	2	3	3	1	2	2	1	3	3	2	2	1	2
39	3	3	3	2	3	3	1	2	1	1	1	3	2	2	2	2
40	2	3	3	1	3	3	1	2	1	1	3	3	1	1	3	3
41	2	2	3	2	3	3	1	2	2	1	2	3	2	1	2	2
42	3	3	3	2	3	3	1	2	1	1	3	3	2	1	3	2
43	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1	1	2	3	2	1	3

